

SPRAWOZDANIE
z realizacji
Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
dla Miasta Tarnowa
i
Programu Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie dla Miasta Tarnowa
w 2013 roku

Tarnów, marzec 2014

I. Wprowadzenie

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa, przyjęty uchwałą Nr XIX/242/2012 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 23 lutego 2012 r., stanowi wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i jest realizowany wielopoziomowo przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i niwelowania przemocy w rodzinie. Jego wprowadzenie przyczyniło się do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia tego zjawiska oraz poprawy kondycji tarnowskich rodzin.

Z kolei *Program Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa*, przyjęty uchwałą Nr XXII/312/2012 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 26 kwietnia 2012 r., stanowi dokument, w którym określono granice odpowiedzialności i sprawstwa w działaniach związanych z przeciwdziałaniem przemocy i pomocy ofiarom przemocy w rodzinie oraz procedury postępowania w przypadku podejrzenia wymienionego przestępstwa.

Oba programy wzajemnie się uzupełniają, tworząc Gminny System Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, zgodnie z zapisem ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.).

Celem wspólnym Programów, jest wypracowanie sprawnego systemu ograniczania rozmiaru oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poprawa bezpieczeństwa i pomoc osobom i rodzinom jej doznającym oraz minimalizacja szkód spowodowanych stosowaniem przemocy.

Stąd realizowane w ramach w/w programów działania, kierowane są zarówno do ofiar przemocy w rodzinie, w tym: dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych i niepełnosprawnych, świadków, jak też do osób stosujących przemoc.

Przy wdrażaniu Programów, uczestniczą przede wszystkim pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie, Komendy Miejskiej Policji, członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie, pracownicy placówek oświatowych, ochrony zdrowia i wymiaru sprawiedliwości.

Osiągnięcie zapisanych w Programach celów szczegółowych, jest możliwe - tylko przy współpracy przedstawicieli tych wszystkich służb i instytucji.

Sprawozdanie niniejsze, stanowi podsumowanie działań realizowanych w ramach Programów w 2013 roku.

II. Realizacja „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa” za 2013 r.

1. Cel szczegółowy – Wzrost świadomości i wrażliwości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy domowej.

Lp.	Zadanie	Opis realizacji
1.	Psychoedukacja w zakresie zjawiska przemocy domowej i jej negatywnych skutków	<p>Bieżąca informacja, przekazywana klientom instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w indywidualnym kontakcie: wszystkie służby i instytucje zobligowane do działania w tym obszarze, tj.:</p> <p>MOPS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zajęcia profilaktyczne w szkołach prowadzone przez pracowników socjalnych – wykłady, pogadanki, pokaz slajdów. Pogadanki na temat przemocy organizowane dla kadry pedagogicznej w szkołach – odbyło się łącznie 8 spotkań, w których udział wzięło 340 osób (310 uczniów oraz 30 pedagogów). <p>TOIKiWOP:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzenie zajęć warsztatowych, dla uczniów klasy psychologicznej Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Technicznych im. J. Szczepanika – 13 uczniów, - prowadzenie grupy psychoedukacyjnej dla młodzieży – 7 osób. <p>Policja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w ramach działań profilaktycznych, dzielnicowi brali udział w pogadankach z uczniami szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Miały one na celu, zapoznanie dzieci i młodzieży ze zjawiskiem przemocy w rodzinie. Działania profilaktyczne obejmowały również kadrę pedagogiczną. W spotkaniach udział wzięło 949 uczniów oraz 40 przedstawicieli kadry pedagogicznej.
2.	Organizacja akcji edukacyjno – profilaktycznych, kampanii kierowanych do mieszkańców Miasta dotyczących sprawstwa przemocy domowej	<p>MOPS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kampania przeciwko przemocy wobec kobiet pod nazwą „Biała Wstążka”, informacja w mediach lokalnych, RDN/ESKA, w prasie lokalnej, spotkania z mieszkańcami na ulicach Miasta, kolportaż ulotek, plakatów związanych z Kampanią, odbyły się również: zajęcia profilaktyczne skierowane do uczniów tarnowskich szkół - spotkanie prowadzone przez psychologa MOPS i funkcjonariusza policji. Wystawienie przez młodzież dramy (ZSO Nr 1), a po niej happening i przejście młodzieży ulicami miasta na rynek w Tarnowie, z transparentami traktującymi o problemie przemocy w rodzinie - udział wzięło 100 uczniów tarnowskich szkół. W szkołach odbyły się prelekcje, pogadanki i dyskusje na temat problemu przemocy. W MOPS, przeprowadzono zajęcia superwizyjne dla przedstawicieli służb realizujących ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w których udział wzięło 11 osób. <p>TOIKiWOP:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizacja i przeprowadzenie wspólnie z Fundacją „Znaczenie”, konferencji pn. „Dobre praktyki wspierania rodzin w kryzysie”, w ramach której poruszono tematy: „Proces reintegracji a terapia”, „Rola asystenta rodziny w kontekście zadań pracowników i innych służb społecznych”, „Dobre praktyki działań na rzecz reintegracji rodziny”. W ramach konferencji odbył się również spektakl „Początek”, którego premiera miała miejsce w Teatrze Ludowym - w 2012 roku podczas I edycji wydarzenia „Pora na Rodzinę”

		- realizacja zadań wynikających z: "Programu Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego na lata 2011 – 2015 dla Miasta Tarnowa", „Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa”.
--	--	---

Inicjatorem przeprowadzonej w minionym roku, edukacji w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie i jej negatywnych skutków był MOPS w Tarnowie, jak również sami pedagodzy, którzy zgłaszali potrzebę współpracy w tym zakresie.

Profilaktyką w szkołach objęto takie placówki oświatowe jak: Zespół Niepublicznych Szkół Specjalnych w Tarnowie – 30 osób, Gimnazjum nr 10 w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 – 90 uczniów, Gimnazjum nr 11 – 40 uczniów, Zespół Szkół Niepublicznych Stowarzyszenia „Siódemka” – 180 uczniów.

W siedzibie MOPS w Tarnowie, przeprowadzono dla uczestników grupy samopomocy działającej w ramach projektu systemowego EFS „Stawiamy na aktywność” – działania aktywizujące klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej”, zajęcia profilaktyczne z zakresu zjawiska przemocy w rodzinie. W zajęciach uczestniczyło 10 osób.

W działania profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, aktywnie zaangażowani byli również dzielnicy, którzy na terenie szkół podstawowych i ponadpodstawowych prowadzili zajęcia edukacyjno – profilaktyczne.

Działaniami policji objęte były takie placówki oświatowe jak: Zespół Szkół Budowlanych – udział wzięło 75 uczniów, Szkoła Podstawowa nr 8 – 50 uczniów, Szkoła Podstawowa nr 14 – 38 nauczycieli oraz 2 dyrektorów, Zespół Szkół Mechaniczno – Elektrycznych – 40 uczniów, Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy – 45 uczniów, Szkoła Podstawowa nr 5 – 60 uczniów, Zespół Szkół Plastycznych – 50 uczniów, Gimnazjum nr 11 – 45 uczniów, Zespół Szkół Muzycznych – 180 uczniów, Gimnazjum Prywatne „U Konarskiego” – 50 uczniów, Zespół Szkół Ekonomiczno – Gastronomicznych – 130 uczniów, XVI LO – 145 uczniów, IV LO – 49 uczniów, Bursa Międzyszkolna ul. Św. Anny – 30 uczniów.

Ponadto w 2013 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, po raz drugi włączył się w międzynarodową Kampanię przeciwko przemocy wobec kobiet, pod nazwą „Biała Wstążka”, która trwała od 25 do 29 listopada 2013 r. Jest to największa na świecie akcja, będąca symbolem sprzeciwu wobec przemocy stosowanej przez mężczyzn w stosunku do kobiet.

Patronat Honorowy nad Kampanią objął Prezydent Miasta Tarnowa. Partnerami tego przedsięwzięcia byli również: tarnowskie instytucje, Pałac Młodzieży, Policja, Straż Miejska, Straż Pożarna, komunikacja miejska, artyści oraz przedstawiciele biznesu.

Uroczyste rozpoczęcie Kampanii nastąpiło w dniu 25 listopada 2013 r., w Sali Lustrzanej w Tarnowie - podczas którego dokonano symbolicznego aktu przypięcia białej wstążki wszystkim przybyłym gościom. W inauguracji uczestniczyło 150 zaproszonych osób.

Ambasadorem ubiegłorocznej kampanii „Biała Wstążka” był Marcin Hycnar – aktor filmowy i teatralny, tarnowianin z pochodzenia, absolwent I Liceum Ogólnokształcącego w Tarnowie i Akademii Teatralnej w Warszawie (2006), który podczas spotkania inauguracyjnego przeczytał fragment książki pt. „Trzepot skrzydeł”.

Bezpośrednio po inauguracji, odbyła się Konferencja pt. „Kim są DDA”, zorganizowana przez Centrum Spraw Społecznych Urzędu Miasta Tarnowa i Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w której uczestniczyło 76 osób.

W trakcie kampanii dyżur pełnił prawnik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie, odbyły się także: warsztaty psychologiczne dla kobiet pn. „Pozytywna egoistka – daje sobie prawo do szacunku”, prowadzone przez Stowarzyszenie Psychologii, Edukacji i Rozwoju Osobistego „Kropla Słońca”, w której udział wzięło 10 osób, bezpłatne warsztaty samoobrony dla kobiet w „Klubie Gwiazda” – dla 8 osób, zajęcia profilaktyczne skierowane do uczniów tarnowskich szkół prowadzone przez psychologa MOPS i policjanta.

Młodzież z ZSO Nr 1 wystawiła dramę, po której odbył się happening i przejście młodzieży ulicami Miasta na rynek w Tarnowie, z transparentami mówiącymi o problemie przemocy w rodzinie. W happeningu udział wzięło 100 uczniów tarnowskich szkół.

Ponadto dla pracowników socjalnych, policji oraz przedstawicieli oświaty zorganizowano zajęcia superwizyjne, które poprowadził psycholog, certyfikowany specjalista ds. przeciwdziałania przemocy. W superwizji wzięło udział 11 osób.

W czasie trwania Kampanii w środkach komunikacji miejskiej, a także w tarnowskich instytucjach, rozwieszono zostały plakaty, a na ulicach, mieszkańcom rozdawano ulotki informacyjno – edukacyjne z adresami miejsc świadczących pomoc. Pracownicy socjalni, którzy rozdawali mieszkańcom ulotki, udzielali również praktycznych informacji dotyczących problemu przemocy w rodzinie. Łącznie rozdano 1000 sztuk ulotek oraz rozwieszono 500 plakatów. Projekt ulotek został opracowany przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie.

Dodatkowo w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, przez cały czas trwania Kampanii, dyżurował psycholog oraz udzielano konsultacji telefonicznych na temat miejsc gdzie osoby uwikłane w przemoc mogą otrzymać pomoc. Z porad tych skorzystało blisko 30 osób.

W trakcie całego tygodnia Kampanii „Białej Wstążki” także w Tarnowskim Ośrodku Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, odbyły się Dni Otwarte Placówki, w czasie, których każda osoba/instytucja mogła zapoznać się z obszarami pracy Ośrodka, zasadami funkcjonowania, przyjmowania klientów oraz procedurami pomocy.

Poza tym odbyło się szkolenie dla 9 pedagogów, dotyczące diagnozowania przemocy wobec dzieci.

W szkołach (ZSO Nr 1, Stowarzyszenie „Siódemka”, Gimnazjum Nr 6, Gimnazjum nr 4, Gimnazjum nr 2, Szkoła Podstawowa nr 15, Gimnazjum nr 6), które zgłosiły się do udziału w Kampanii, młodzież zapoznawała się z problematyką przemocy w rodzinie. Odbyły się pogadanki, dyskusje na godzinach wychowawczych oraz konkursy.

Łączny koszt zorganizowania „Białej wstążki” wyniósł 4.114, zł., z czego Urząd Miasta Tarnowa przekazał kwotę 1.500 złotych. Pozostałe środki pochodziły od indywidualnych darczyńców.

Zakończenie i podsumowanie Kampanii nastąpiło 29 listopada 2013 r., podczas Konferencji pn: „Masz wybór – przemocy powiedz nie! – praca z osobami stosującymi przemoc”, w której udział wzięło 89 osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy tj. pedagodzy, pracownicy socjalni, pielęgniarki, policjanci, kuratorzy.

Informacje na temat Kampanii publikowane były w prasie lokalnej oraz w telewizji regionalnej.

2. Cel szczegółowy – Podnoszenie skuteczności działań i efektywności współpracy służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy.

Lp.	Zadanie	Opis realizacji
1.	Podnoszenie kwalifikacji kadr działających w obszarze przeciwdziałania przemocy	<p>MOPS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udział pracowników socjalnych w konferencji „Masz wybór – przemocy powiedz nie! – praca z osobami stosującymi przemoc”; - zajęcia superwizyjne dla przedstawicieli służb realizujących ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; - udział pracowników socjalnych w szkoleniach organizowanych przez ROPS w Krakowie; - rozpoczęcie studiów podyplomowych przez pracowników socjalnych w zakresie interwencji kryzysowej; - podjęcie przez pracownika socjalnego specjalizacji II stopnia w zakresie przeciwdziałania przemocy; - udział w XVIII Ogólnopolskiej Konferencji Przeciw Przemocy w Rodzinie w Krakowie, organizowanej przez PARPA gdzie zostały zaprezentowane działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie, <p>TOIKiWOP:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udział pracowników Ośrodka w następujących szkoleniach i konferencjach: - seminarium „Profesjonalizacja systemu przeciwdziałania przemocy w województwie małopolskim”, - konferencja „System przeciwdziałania przemocy w Polsce – sukcesy, wyzwania, przyszłość” organizowanej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie’, - Konferencja „Krajowa oraz regionalna polityka przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przemocy ze względu na płeć” organizowanej przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, - konferencja realizowana w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie organizowanej przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej pod nazwą „Sprawca czy ofiara?”, - konferencja szkoleniowej pt. „Człowiek w potrzebie, znaczenie dobrej współpracy instytucjonalnej. Pomoc uzależnionym, potrzebującym wsparcia psychicznego i niepełnosprawnym”.

Udział w organizowanych szkoleniach, przyniósł wymierne korzyści w postaci podniesienia jakości świadczonej pomocy osobom uwikłanym w przemoc i pozwolił poszerzyć:

- wiedzę na temat rozpoznawania przypadków przemocy w rodzinie,
- umiejętności potrzebne do pracy w zespole interdyscyplinarnym i grupach roboczych,
- wiedzę na temat prawnych i proceduralnych rozwiązań, dotyczących przypadków przemocy w rodzinie,

- umiejętności potrzebne w kontakcie z osobą doświadczającą przemocy i osobą stosującą przemoc,
- umiejętności potrzebne do budowania i modyfikowania planu pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy w rodzinie,
- umiejętności pracy w procedurze „Niebieskiej Karty”,
- umiejętności budowania narzędzi do monitorowania rodzin dotkniętych problemem przemocy i rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy.

3. Cel szczegółowy – Zmiana zachowań osób stosujących przemoc poprzez działania edukacyjne, korekcyjne i probacyjne.

Lp.	Zadanie	Opis realizacji
1.	Współpraca instytucji i służb w motywowaniu osób stosujących przemoc w rodzinie do poddania się oddziaływaniom edukacyjno - korekcyjnym	<ul style="list-style-type: none"> – Przedstawiciele powołanych do tego instytucji regularnie uczestniczyli w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; – pracownicy instytucji pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy brali udział w posiedzeniach grup roboczych realizujących procedurę Niebieskiej Karty; – osoby stosujące przemoc w rodzinie motywowane były do podjęcia działań zmierzających do zmiany swoich zachowań, w kontakcie z pracownikami realizującymi procedurę Niebieskiej Karty;
2.	Prowadzenie programów korekcyjno - edukacyjnych	<p>W ramach realizacji programów korekcyjno – edukacyjnych TOIKiWOP prowadził zajęcia w:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 4 grupach, w dwóch zakładach karnych w Tarnowie, – 1 grupie w Ośrodku Leczenia Uzależnień i Współzależnienia (w formie ambulatoryjnej) – 2 grupach osób dobrowolnie zgłaszających się w MOPS. <p>Oddziaływaniami korekcyjno – edukacyjnymi objęto łącznie 85 osób.</p>

Oddziaływania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, ukierunkowane były na zmianę ich zachowań, poprzez rozwijanie umiejętności kontroli własnych zachowań agresywnych, minimalizowanie ryzyka dalszego stosowania przemocy oraz kształtowanie postawy szacunku i empatii wobec osób krzywdzonych.

Podstawowymi formami oddziaływań były programy edukacyjno – korekcyjne, ukierunkowane na korygowanie niepożądanych i szkodliwych zachowań oraz postaw sprawców przemocy.

4. Źródła finansowania

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa są:

- środki własne Gminy Miasta Tarnowa;
- środki dotacji z budżetu państwa.

W 2013 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej utworzył Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który pracuje w nurcie Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach. W ramach posiadanych etatów oddelegowano czterech pracowników socjalnych do pracy w Zespole.

Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, realizował zadania, na które w 2013 r. uzyskano dotację z budżetu państwa w wysokości 427.600 zł, w tym na :

- prowadzenie specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – 360.000,- zł,
- bieżące wydatki ośrodka interwencji kryzysowej – 10.000 zł,
- prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy – 57.600,- zł.

III. Realizacja „Programu Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa”, za 2013 r.

Głównym celem Programu jest pomoc ofiarom przemocy domowej w bezpiecznym przerwaniu przemocy, przezwyciężeniu jej skutków i prawidłowym funkcjonowaniu psychospołecznym.

1. Cel szczegółowy: podniesienie świadomości indywidualnej i społecznej w zakresie przemocy w rodzinie.

L.p.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki
1.	Spotkania informacyjne z mieszkańcami Miasta.	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	co najmniej 3 x w roku	- liczba spotkań- 8 (w których udział wzięło 340 osób)
2.	Opracowywanie i kolportaż materiałów informacyjnych na terenie Miasta; akcje, kampanie profilaktyczne, informacyjne	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	co najmniej 1x w roku	- liczba rozprawdzonych materiałów - 500 plakatów, 1000 ulotek - bieżąca informacja zamieszczona była na stronie mops.tarnow.pl /zakładka przemoc/
3.	Informacja, edukacja mieszkańców w indywidualnym kontakcie.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji- 460
		Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji- 190
		Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji- 15
		Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji - 5
		Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno - Terapeutyczna	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji- 44

		pedagodzy szkolni	praca ciągła	Liczba rodziców, którym udzielono informacji – 10.741 Liczba uczniów, którym udzielono informacji na godzinach wychowawczych – 10.517
		ochrona zdrowia	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji - 8

W ramach tego zadania w 2013 r. podejmowano następujące działania:

- na bieżąco wszystkie instytucje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy, w indywidualnym kontakcie informowały o zjawisku przemocy, jego przyczynach i skutkach;
- w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej prowadzona jest strona internetowa www.mops.tarnow.pl /zakładka „Przemoc w rodzinie”, gdzie osoby miały możliwość znaleźć informacje na temat możliwości uzyskania wsparcia i pomocy,
- na bieżąco rozpowszechniane były ulotki o miejscach pomocy na terenie Miasta Tarnowa,
- odbyły się spotkania informacyjne z młodzieżą licealną uczącą się na terenie Miasta Tarnowa,
- w lokalnej prasie zamieszczone były informacje o prowadzonych kampaniach na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

2. Cel szczegółowy: monitoring środowisk zagrożonych wystąpieniem przemocy.

L.p.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki
1.	Monitorowanie sytuacji w środowiskach zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, tj. w rodzinach korzystających z pomocy ośrodka pomocy społecznej z powodu: <ul style="list-style-type: none"> – bezrobocia, – uzależnienia od alkoholu członka rodziny, – narkomanii członka rodziny, – ubóstwa, – bezradności w sprawach opiekuńczo -wychowawczych, – trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego – sytuacji kryzysowej. 	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	praca ciągła	- liczba osób korzystających z pomocy z tytułu: <ul style="list-style-type: none"> – bezrobocia - 4878 – uzależnienia od alkoholu członka rodziny- 545 – narkomanii członka rodziny - 10 – ubóstwa - 3139 – bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - 2087 – trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego - 84 – sytuacji kryzysowej - 283

2.	Monitorowani e sytuacji w środowiskach zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej.	w rodzinach z problemem alkoholowym	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin - 10
		w rodzinach dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych	całodobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin - 12
		w rodzinach dzieci uczęszczających do poszczególnych placówek edukacyjnych, zgłaszających różne problemy	pedagodzy szkolni	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin - 137
		w rodzinach korzystających z pomocy Placówki, zgłaszających różne problemy	Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno - Terapeutyczna	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin - 11
		w rodzinach, w których występuje ryzyko np. krzywdzenia dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych	ochrona zdrowia, w szczególności pielęgniarstwa i położne (wizyty domowe, patronaże)	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin - 5

W minionym roku, pracownicy instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, monitorowali w ramach swoich kompetencji sytuację rodzin zagrożonych tym zjawiskiem. Do działań podejmowanych w ramach monitoringu należało:

- wizyty w środowisku, rozeznanie potrzeb i problemów rodziny,
- przeprowadzenie rozmów z osobą doznającą przemocy i osobą stosującą przemoc,
- współpraca z innymi służbami, działającymi na rzecz lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- udzielanie informacji oraz dostarczanie ulotek informacyjnych, o placówkach świadczących pomoc na rzecz osób dotkniętych problemem przemocy,
- udzielanie informacji na temat możliwości bezpłatnego skorzystania z porad prawnych,
- pomoc w uzyskaniu wsparcia psychologicznego,
- współpraca z Ośrodkiem Leczenia Uzależnień i Współuzależnień w Tarnowie,
- pomoc w załatwianiu spraw mieszkaniowych,
- pomoc w kompletowaniu dokumentacji do sądu,
- udzielanie informacji na temat możliwości skorzystania z programu korekcyjno – edukacyjnego i terapii dla sprawców przemocy,
- wnioskowanie do Sądu Rejonowego o nadzór kuratorski.

3. Cel szczegółowy: zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki	
1.	Zawiadamianie Policji lub Prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy wobec członków rodziny”, tj. w szczególności: pracownicy edukacji, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, sądu i inni.	praca ciągła	liczba złożonych zawiadomień – 41	
2.	Zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy, poprzez:	Zatrzymanie, izolowanie sprawcy	Policja	w sytuacji interwencji	liczba zatrzymanych/izolowanych sprawców – 17
		Odebranie dziecka z rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	w sytuacji bezpośredniego zagrożenia zdrowia lub życia dziecka w związku z przemocą w rodzinie	Liczba odebranych dzieci - 1
		Izolowanie ofiar	Policja	w sytuacji zagrożenia i braku możliwości izolowania sprawcy	liczba przypadków - 1
		Wnioskowanie o zastosowanie środków probacyjnych	Prokuratura	w sytuacji zagrożenia	liczba wniosków - 21
		Orzekanie o użyciu środków probacyjnych	Sąd	na wniosek prokuratury	liczba orzeczeń - 24
		„Nadzór” nad wykonywaniem orzeczeń Sądu (zakaz zbliżania się, nakaz opuszczenia lokalu itp.)	Policja (<u>interwencja w sytuacji łamania zakazu</u>), Kuratorska Służba Sądowa	na podstawie postanowienia sądu	Liczba osób nadzorowanych policja – 141
		Zapewnienie całodobowego schronienia dorosłym ofiarom przemocy wraz z dziećmi; opracowanie planu bezpieczeństwa	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	zgodnie z potrzebami	liczba rodzin korzystających ze schronienia - całodobowego pobytu - 45 osób, 27 dzieci / w tym z terenu Miasta Tarnowa: 8 kobiet i 15 dzieci/

	Zapewnienie całodobowego schronienia osobom niepełnosprawnym, w podeszłym wieku – wymagającym całodobowej opieki - ofiarom przemocy	domy pomocy społecznej	zgodnie z potrzebami	liczba osób korzystających z pomocy - 1
	Zapewnienie całodobowego schronienia dzieciom	Całodobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze	zgodnie z potrzebami	liczba dzieci korzystających z całodobowego schronienia - 0 interwencyjnego pobytu - 11
	Monitoring zagrożenia w sytuacji, gdy ofiara pozostaje w środowisku ze sprawcą (aktywna procedura Niebieskiej Karty); opracowanie planu bezpieczeństwa	Policja, Kuratorska Służba Sądowa, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	zgodnie z potrzebami	liczba rodzin – 269
	Monitoring sytuacji po pobycie w TOIKiWOP i powrocie do sprawy (aktywna procedura Niebieskiej Karty); opracowanie planu bezpieczeństwa	Policja, Kuratorska Służba Sądowa, Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	zgodnie z potrzebami	liczba rodzin – 33
	Działania interwencyjne, w sytuacji zagrożenia życia	Wszystkie służby - izolacja od sprawcy, zawiadomienie Policji	zgodnie z potrzebami	liczba interwencji - 48

Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy w Rodzinie, w ramach realizacji swoich zadań udzielał pomocy, zarówno osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, jak i osobom będącym świadkami przemocy domowej oraz ich rodzinom. Pomoc świadczona była w formie ambulatoryjnej oraz poprzez zapewnienie całodobowego schronienia w okresie 3 m-cy, z możliwością przedłużenia pobytu. Ośrodek dysponował 20 miejscami; zadanie miało charakter ponadlokalny.

W przypadku zagrożenia życia i zdrowia osób uwikłanych w przemoc, pracownicy instytucji działających w tym zakresie, wskazują osobom doznającym przemocy, możliwość skorzystania z oferty całodobowego wsparcia i uzyskania schronienia.

Działanie TOIKiWOP ma zasadnicze i pierwszoplanowe znaczenie w obszarze zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom przemocy.

W sprawie zapewnienia bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy, należy także podkreślić ważną rolę służb i instytucji monitorujących sytuację rodzin bezpośrednio

w środowisku, w tym m. in. Policji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej czy Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej.

Działania kierowane w minionym roku do osób doświadczających przemocy w rodzinie przez instytucje powołane do przeciwdziałania temu zjawisku obejmowały m.in.:

- udzielanie natychmiastowej pomocy psychologicznej, prawnej oraz zapewnienie dostępu do pomocy medycznej,
- rozpoznawanie sytuacji osób dotkniętych przemocą domową oraz ryzyka w zakresie zagrożenia bezpieczeństwa ofiary i/lub jej dzieci,
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, opracowywanie indywidualnej diagnozy psychologicznej, pedagogicznej, socjalnej i prawnej,
- opracowywanie planu pomocy oraz jego realizacja w obszarach: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego; psychoterapii – ukierunkowanej na nabycie umiejętności ochrony przed osobą stosującą przemoc; socjoterapii,
- udzielanie konsultacji pedagogicznych,
- zapewnienie schronienia i ochrona przed osobą stosującą przemoc w rodzinie,
- prowadzenie grup wsparcia i grup terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej,
- zapewnienie osobom korzystającym z całodobowego pobytu: przewidzianych standardem warunków lokalowych, wyżywienia, odzieży i obuwia oraz środków higieny osobistej i środków czystości.

4. Cel szczegółowy: zapewnienie specjalistycznej, interdyscyplinarnej pomocy ofiarom przemocy.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki
1.	Diagnozowanie przemocy domowej, ustalanie planu pracy z ofiarą	- Policja, pracownicy: - ochrony zdrowia, - pomocy społecznej, - edukacji; - kuratorzy – Grupy Robocze <u>osobowy skład</u> <u>ustalany, zgodnie z</u> <u>potrzebami</u> <u>konkretnego</u> <u>przypadku/ sytuacji</u> (dokumentacja przekazywana do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie)	niezwłocznie, po powzięciu podejrzenia, ujawnieniu, zgłoszeniu	- liczba zdiagnozowanych przypadków- 308 - liczba grup roboczych - 1197

2.	Pomoc specjalistyczna	poradnictwo, w tym – prawne, psychologiczne, pedagogiczne, socjalne; wsparcie; terapia indywidualna i grupowa; grupa wsparcia, konsultacje i pomoc psychiatryczna	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	Zgodnie z bieżącymi potrzebami i ustalonym planem pomocy	liczba osób korzystających z pomocy- 469
		poradnictwo, w tym – prawne, psychologiczne, socjalne	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej		liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy- 460
		Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne; terapia indywidualna i grupowa	Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno – Terapeutyczna (głównie dzieci i młodzież)		liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy- 43
		Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne; terapia indywidualna i grupowa	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna (głównie dzieci i młodzież)		liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy- 6
		Poradnictwo prawne, psychologiczne; informacja	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (osoby i rodziny osób uzależnionych)		liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy- 16
3.	Konsultacje indywidualnych przypadków, zgłoszonych przez Grupy Robocze; pomoc w budowaniu planu pomocy; monitoring działań	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami	liczba konsultacji - 4	
4.	Pomoc w usamodzielnieniu, w szczególności w:	rozstrzygnięciach w sprawach karnych, majątkowych, w tym - mieszkaniowych	Sąd	zgodnie z bieżącymi potrzebami	- liczba zakończonych spraw- 52
		Pomoc dzieciom w nauce	Nauczyciele, pedagodzy szkolni	zgodnie z bieżącymi potrzebami	liczba dzieci korzystających z pomocy - 68
		zaspokajaniu bieżących potrzeb rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	zgodnie z bieżącymi potrzebami	liczba osób - 320

		podniesieniu kwalifikacji, uzyskaniu zatrudnienia	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	zgodnie z bieżącymi potrzebami	liczba osób - 1
		możliwości okresowego pobytu w mieszkaniu chronionym i/lub uzyskaniu samodzielnego mieszkania	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (Program Wychodzenia z Bezdomności), Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	zgodnie z bieżącymi potrzebami	Liczba osób korzystających z pomocy - 23
5.	Systematyczne zwiększanie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc domową		Szkolenia wewnętrzne, Szkolenia zewnętrzne	Co najmniej 2 x w roku	- liczba szkoleń - 15 - liczba uczestników - 4

Przemoc jest zjawiskiem wielowymiarowym, wymaga zaangażowania specjalistów kilku dziedzin, aby zapewnić specjalistyczną i interdyscyplinarną pomoc ofiarom przemocy. Według zamierzeń ustawodawcy, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.), rolę taką pełnić ma Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy, który w Tarnowie powołany został w 2011 r. Zarządzeniem Prezydenta Miasta. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy między innymi diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie oraz rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.

W 2013 r. odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego, który według obowiązujących przepisów miał obowiązek spotykać się nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.

Podejmowanie interwencji w środowisku, wobec rodziny dotkniętej przemocą w rodzinie odbywało się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” i nie wymagało zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Procedurę „Niebieskiej Karty” oraz wzory formularzy „Niebieska Karta” określało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) wydane na podstawie art. 9d ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty”, na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia. Procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenie stosowania przemocy wobec członków rodziny, lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Procedura „Niebieskiej Karty”, obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Realizacja „Niebieskich Kart” w 2013 r.

Instytucja inicjująca procedurę „Niebieskiej Karty”	Rok 2013 ilość
Pomoc Społeczna – pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	26
Policja	269
Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	7
Oświata	5
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1
Łącznie	308

Do Przewodniczącego Zespołu wpłynęło w 2013 roku 308 Niebieskich Kart, we wszystkich przypadkach powołano 1197 grup roboczych, które zajmowały się rozwiązywaniem problemu przemocy w konkretnej rodzinie. Skład grupy, dostosowany był do indywidualnej sytuacji danej rodziny. W spotkaniach tych brali udział przedstawiciele MOPS, Policji – 1185 posiedzeń, TOIKIWOP – 28 posiedzeń, MKRPA – 17 posiedzeń, kuratorskiej służby sądowej – 30 posiedzeń, oraz oświaty – 48 posiedzeń.

Grupa robocza miała obowiązek spotkania się minimum dwa razy w danej sprawie. Zadaniem członków grupy roboczej, było ustalenie planu pomocy rodzinie, który miał na celu przerwanie przemocy w rodzinie. Plan pomocy powstawał przy czynnym udziale osoby doznającej przemocy. Podczas każdej procedury „Niebieskiej Karty” prowadzony był - przez pracownika Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz dzielnicowego - monitoring sytuacji w rodzinie. Dzięki bardzo dobrej współpracy pomiędzy pracownikami grupy roboczej a dzielnicowymi, zwiększała się skuteczność zabezpieczenia osoby pokrzywdzonej przed kolejnymi aktami przemocy. Obserwowanie było w minionym roku duże zaangażowanie członków grupy roboczej w pracę na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zaangażowanie to wynikało w dużej mierze z prowadzonej edukacji oraz ciągłego podnoszenia kwalifikacji.

Do zadań Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, oprócz koordynowania pracy grup roboczych, należało prowadzenie dokumentacji dotyczącej poszczególnych procedur „Niebieska Karta”, składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 207 k.k, wnioskowanie do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny, o wydanie zarządzeń dotyczących małoletnich dzieci, kierowanie osób zarówno doznających przemocy jak i podejrzanych o jej stosowanie do specjalistów takich jak: psycholog, prawnik, psychiatra. Osoby otrzymywały informację o działalności instytucji, które pracowały na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W sytuacji zdiagnozowania niewydolności rodziny w sferze opiekuńczo – wychowawczej na wniosek pracownika socjalnego, wprowadzani byli asystenci rodziny. W roku 2013 w 11 rodzinach, w których prowadzona była procedura „Niebieska Karta”, pracował asystent rodziny. Dodatkowo w sytuacji niewydolności wychowawczej pracownicy zespołu kierowali rodziców na warsztaty edukacyjne „Wychowanie bez przemocy”, które prowadzone były w siedzibie MOPS-u. Warsztaty ukończyło 6 osób.

W trakcie prowadzonej pracy z rodziną kierowano osoby na warsztaty edukacyjne pn. „Trening budżetowy”, które również organizowane były w ramach pracy socjalnej przez pracowników MOPS. Warsztaty te ukończyły 2 osoby.

Z osobami lub rodzinami pracownicy socjalni zawierali również kontrakty socjalne, w których zamieszczone były warunki współpracy pomiędzy stronami. W 2013 roku zostały zawarte 3 kontrakty socjalne.

Pracownicy zespołu brali także udział w interwencjach, które dotyczyły podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie. W sytuacjach bezpośredniego zagrożenia zdrowia bądź życia dziecka, pracownicy odbierali dziecko z rodziny i umieszczali je u niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej. W 2013 roku w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia dziecka przeprowadzono jedną interwencję. W wyniku tej interwencji jedno dziecko zostało umieszczone u osoby najbliższej, spokrewnionej.

5. Cel szczegółowy: wsparcie osób wychodzących z przemocy domowej w prawidłowym funkcjonowaniu psychospołecznym.

Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki		
pomoc w samodzielnym, bieżącym funkcjonowaniu	wzmacnianie zdobytych umiejętności inter i intrapersonalnych	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	praca ciągła – w zależności od zdiagnozowanych potrzeb	Liczba osób korzystających z pomocy - 320
	pomoc specjalistyczna	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno-Terapeutyczna, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	praca ciągła – w zależności od zdiagnozowanych potrzeb	Liczba osób - 819
	pomoc finansowa, rzeczowa	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	praca ciągła - w zależności od zdiagnozowanych potrzeb	liczba osób - 45
	pomoc dzieciom w nauce	szkoły	praca ciągła - w zależności od zdiagnozowanych potrzeb	liczba dzieci korzystających z pomocy – 128

W ramach wsparcia - osób wychodzących z przemocy domowej - w prawidłowym funkcjonowaniu psychospołecznym, pracownicy instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, podejmowali szereg inicjatyw służących realizacji tego zadania.

I tak np. pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, podejmowali działania profilaktyczne i edukacyjne, służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców, w rodzinach dotkniętych przemocą w rodzinie poprzez:

- objęcie intensywną pracą socjalną,
- wprowadzenie asystenta rodziny,
- kontrakty socjalne,
- warsztaty edukacyjne „Wychowanie bez przemocy”,
- grupy wsparcia,
- grupy samopomocowe,
- treningi: budżetowe.

Placówki oświatowe, tj. szkoły, specjalistyczne poradnie, realizowały swoje zadania poprzez różnorodne formy pomocy, świadczone dzieciom i młodzieży, a także rodzicom w sposób bezpośredni, a więc poprzez prowadzenie warsztatów, zajęć terapeutycznych, ćwiczeń, wykładów, udzielania porad itp. Istota tej pomocy, polegała na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych, wynikających z różnych uwarunkowań m.in. z sytuacji kryzysowej lub traumatycznej, z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny. Specjalne potrzeby dziecka, wynikały również z sytuacji przemocy w rodzinie. W okresie sprawozdawczym, wiele osób korzystało z różnych form bezpośredniej pomocy, w formach indywidualnych i grupowych. Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy będący jedną z 35 takich placówek w kraju - dofinansowywanych z budżetu państwa - i jedną z dwóch w województwie małopolskim, realizował zadania:

- a) ośrodka interwencji kryzysowej (oik) - w ramach którego udzielał pomocy prawnej, psychologicznej i socjalnej (w tym całodobowego pobytu), osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych – mieszkańcom Miasta Tarnowa;
- b) specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy (sowdop) - w ramach, którego udzielał kompleksowej pomocy: psychologicznej, prawnej i socjalnej, w tym schronienia, osobom – ofiarom przemocy domowej; prowadził działalność o charakterze edukacji społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- c) opracował i realizował programy korekcyjno – edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy przez cały 2013 rok, prowadził także grupę wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz grupę psychoterapeutyczną.

Wszystkie podejmowane działania w 2013 r., miały za zadanie przeciwdziałać zjawisku przemocy w rodzinie i minimalizować straty w obszarze psychospołecznym, w przypadku jej wystąpienia przemocy.

IV. Wnioski do dalszych działań.

Gmina Miasta Tarnowa, od kilkunastu lat prowadzi różnorodne działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Na terenie Miasta realizowane są - przez instytucje świadczące profesjonalną pomoc osobom pokrzywdzonym i ich rodzinom - programy adresowane do ofiar i sprawców przemocy.

Odbywają się szkolenia podnoszące kwalifikacje osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy, w tym dla pracowników „pierwszego kontaktu” m.in. nauczycieli, kuratorów, pracowników ochrony zdrowia, policjantów, pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów.

Organizowane są kampanie społeczne, dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie, mające na celu edukację i uwrażliwienie społeczeństwa na ten problem.

Pomimo podejmowanych licznie działań, w dalszym ciągu zjawisko to, stanowi jeden z problemów społecznych diagnozowanych na terenie Miasta Tarnowa.

Konieczne jest zatem systematyczne podnoszenie standardu usług adresowanych do osób doświadczających przemocy i jej sprawców.

Wskazane są również działania, zmierzające do podnoszenia kompetencji i zwiększanie umiejętności tzw. pracowników pierwszego kontaktu w zakresie prowadzenia rozmowy, diagnozowania przemocy, budowania relacji z klientem i wspierania go w procesie radzenia sobie z przemocą w rodzinie.

Ważna jest także stała edukacja społeczeństwa, mająca na celu zmianę świadomości w kwestii negatywnych i szkodliwych stereotypów na temat stosowania przemocy, jak też roli kobiety i mężczyzny w życiu społecznym i w rodzinie. Istotne są również: stały rozwój profilaktyki – propagowanie postaw alternatywnych wobec przemocy, nauka umiejętności społecznych i wychowawczych, inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zawarte w niniejszym materiale dane, dotyczące działań podejmowanych w minionym roku - w ramach obu programów lokalnych pokazują, że jednym z kluczowych osiągnięć jest wypracowanie modelu współpracy oraz branie odpowiedzialności za realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przez przedstawicieli służb zrzeszonych w różnych tarnowskich jednostkach samorządowych i organizacjach pozarządowych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, podjął między innymi próby:

- zaktywizowania środowiska pracowników edukacji i ochrony zdrowia;
- dostarczenia im wiedzy na temat obowiązujących przepisów prawa;
- uświadomienia ich roli w ujawnianiu problemu i procesie pomocy ofiarom przemocy domowej.

Istnieje jednak dalsza potrzeba aktywizowania tych środowisk do pracy w formule grup roboczych. Tylko ten rodzaj pracy daje gwarancję skuteczności podejmowanych działań.

Dla podjęcia skutecznych działań pomocowych, niezbędne jest kompleksowe podejście do sytuacji, w jakiej znajduje się rodzina dotknięta przemocą, poprzez tworzenie sieci

współpracy opartej właśnie o działanie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych. Interdyscyplinarny sposób pracy, zapobiega bowiem powielaniu działań przez poszczególne służby, a przede wszystkim daje szansę na ograniczenie negatywnych skutków przemocy w przyszłości. Praca w Zespole (grupach roboczych), daje możliwość uzyskania szerszej perspektywy o sytuacji ofiary, dyskusji nad problemem klienta, opracowania odpowiedniego planu pomocy i przede wszystkim pozwala podzielić zadania dla poszczególnych instytucji.